

TLAČOVÁ SPRÁVA

Košice, 1. august 2013

Zoológovia Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach objavili v slovenských jaskyniach nové druhy jaskynných živočíchov

Pracovníkom Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa podaril unikátny nález. V spolupráci so Správou slovenských jaskýň v Liptovskom Mikuláši objavili v jaskyniach na Slovensku pre vedu tri nové druhy jaskynných živočíchov.

*„Jedná sa o drobných zástupcov bezkrídleho hmyzu zo skupiny chvostoskokov, ktorých vedecké názvy sú *Megalothorax hipmani*, *Megalothorax carpaticus* a *Megalothorax taticus*. Ich zber v jaskyniach si vyžaduje veľa pozornosti kvôli miniatúrnej veľkosti tela – merajú približne iba pol milimetra - a následne sa podrobne študujú v laboratóriu pomocou mikroskopu. Tvar tela týchto nových druhov bezstavovcov jednoznačne naznačuje, že sa jedná o adaptované jaskynné formy, ktorých evolúcia v podzemí trvala niekoľko desiatok miliónov rokov. Majú zreteľne predĺžené končatiny a povrch ich tela je pokrytý množstvom zmyslových chĺpkov, ktoré nahrádzajú zrak. Kráčavé nohy sú navyše vybavené predĺženými pazúrikmi, ktoré im umožňujú ľahší pohyb po klzkom povrchu a po hladine vody. Tieto živočíchy poskytujú jeden z ďalších dôkazov, že aj v našich jaskyniach, podobne ako v južnej Európe, prebiehal vývoj špecializovanej jaskynnej fauny. Sú prispôsobené výhradne na tento typ prostredia, mimo jaskýň neprežívajú,“* hovorí vedúci katedry zoológie Ústavu biologických a ekologických vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach doc. RNDr. Ľubomír Kováč, CSc., podľa ktorého sa novoobjavené druhy chvostoskokov živia jaskynnými mikroorganizmami, prevažne mikroskopickými hubami a ako konzumenty sú súčasťou potravného siete, ktorá zabezpečuje rozklad prítomných humusových látok, naplaveného lístia a dreva, či guána netopierov na jednoduchšie formy v kolobehu látok.

Jaskyne predstavujú veľmi špecifický typ prostredia s vyrovnanou teplotou prostredia a vysokou vlhkosťou vzduchu a relatívne obmedzenými potravnými zdrojmi, s čomu sa musia živočíchy náležite prispôbiť. Teplota vzduchu sa v našich jaskyniach pohybuje najčastejšie v rozmedzí 5 až 10 stupňov Celzia a vlhkosť vzduchu býva často až stopercentná. *„V jaskyniach pútajú pozornosť predovšetkým väčšie formy živočíchov a to netopiere, salamandry, chrobáky, motýle, či pavúky. Obýva ich však oveľa pestrejšie spektrum rôznych foriem organizmov, ako by sa zdalo na prvý pohľad. Jedná sa najmä o rôzne formy baktérií, húb a rias. Z bezstavovcov vytvárajú v jaskyniach veľmi pestré spoločenstvá článkonožce, z nich najmä pavúkovce, kôrovce a hmyz. Množstvo týchto organizmov žije aj na povrchu v pôde, či povrchovej vode, niektoré z nich sa v jaskyniach vyskytujú iba príležitostne. Iba obmedzený počet druhov je však prispôsobených trvalo a výhradne na život v podzemí,“* vysvetľuje doc. RNDr. Ľubomír Kováč, CSc. a poznamenáva, že súčasný biospeleologický výskum na Slovensku prináša postupne viacero objavov nových jaskynných druhov aj v iných skupinách bezstavovcov.

Fotografie novoobjavených druhov chvostokokov

(Autori fotografií: doc. RNDr. Ľubomír Kováč, CSc. a RNDr. Peter Luptáčik, PhD.)

Katedra zoológie Ústavu biologických a ekologických vied UPJŠ PF v Košiciach:

Zoologický výskum sa orientuje na populačnú ekológiu a ekológiu spoločenstiev vodných a pôdných bezstavovcov, lietajúceho hmyzu a stavovcov. Výskum tiež prebieha na úrovni systematiky a taxonómie bezstavovcov. Medzi hlavné oblasti výskumu patrí taxonomické štúdium a ekológia čeľade Moinidae (Cladocera) a rodu Niphargus (Amphipoda). Ďalej ide o štúdium diverzity a ekológie pôdných a jaskynných článkonožcov (Arthropoda) krasových oblastí Západných Karpát so zvláštnym zreteľom na skupiny Acari (Oribatida), terestrické Isopoda, Myriapoda (prevažne Chilopoda a Diplopoda) a Collembola. V súčasnosti prebieha intenzívny výskum pôdnej fauny na plochách smrekového lesa v TANAP-e postihnutých veternou kalamitou so zámerom sledovania sukcesných zmien na postihnutých plochách vo vzťahu k pôvodným biotopom. Výskum je ďalej zameraný na ekológiu, taxonómiu a genetiku populácií vybraných rodov motýľov (Lepidoptera) horských habitatov Slovenska. Pracovisko je ďalej zamerané na populačnú ekológiu a genetiku vybraných druhov obojživelníkov, dravcov, drobných cicavcov a netopierov s využitím metód bat detekcie a telemetrie.

Kontakt: adresa: Moyzesova 11, 04154 Košice, tel.: 055/ 622 2610-15, 622 8656
e-mail: kaz@kosice.upjs.sk

POZNÁMKA: Tlačovú správu nájdete archivovanú na: www.upjs.sk

V prípade záujmu o bližšie informácie alebo osobný rozhovor kontaktujte Doc. RNDr. Ľubomíra Kováča, CSc. telefonicky na čísle 0949 838 089, alebo e-mailom na adrese: lubomir.kovac@upjs.sk

**RNDr. Jaroslava Oravcová
hovorkyňa**

RNDr. Jaroslava Oravcová, hovorkyňa UPJŠ v Košiciach

Kontakt: tel: +421 (55) 234 3220, mobil: mobil: 0905 355 299, e-mail: jaroslava.oravcova@upjs.sk web: www.upjs.sk